

Uppföljning krisberedskap och säkerhet 2021

Beslutad 2022-, av:

Sammanfattning/bakgrund

Inför 2021 var fokus att fortsätta och fördjupa planeringen inför höjd beredskap och civilt försvar. En rad prioriterade arbeten och aktiviteter var planerade inom krisberedskap och säkerhet. Det fanns en förhoppning om att pandemin skulle avklinga under året och möjligheten att dra lärdomar från hanteringen av pandemin skulle kunna påbörjas. Tyvärr blev så inte fallet vilket innebar att vissa planerade aktiviteter inom krisberedskap och säkerhet har fått skjutas på framtiden. Dock har ändå ett antal större aktiviteter kunna genomföras t ex avslut av projektet Robusta HC, avbrottsplanering och genomförande av utbildning i pågående dödligt våld (PDV). Aktiviteter som fått anstå är t.ex. revidering av planverk liksom fördjupad planering i civilt försvar. Mycket av de erfarenheter och prioriteringar som gjorts under pandemin kommer dock att kunna tas tillvara i fortsatt arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Planering inför vaccination av covid-19 inleddes hösten 2020. Arbetet bedömdes bli så omfattande och komplext att regiondirektören tog beslut om att inrätta en särskild ledning för vaccination av Covid -19 (SLV). Arbetet i särskilda ledningen startade 11 december 2020 och avslutades 1 december 2021 då uppdraget för vaccinationer överfördes som normal verksamhet till primärvården.

Redan under 2015 påbörjades ett arbete, benämnt Trygghetscentraler, med kartläggning av robusthet på olika hälsocentraler. Ett omtag gjordes hösten 2020 då arbetet startades upp på nytt i projektform. En slutrapport för projektet lämnades i september 2021. Syftet med projektet var att ta fram åtgärdsförslag som säkerställer att hälsocentraler och primärvården ska ha en förmåga att möta behovet av sjukvård såväl i vardag som när samhället utsätts för allvarliga påfrestningar av olika svårighetsgrad.

TiB har haft 155 ärenden att hantera under året, vilket är en kraftig minskning jämfört med 2020. Detta kan till största del förklaras av minskad aktivitet gällande ärenden relaterade till pandemin. Vid nio tillfällen under året har TiB fattat beslut om särskild händelse och inrättat regional särskild sjukvårdsledning.

Den övergripande säkerhetsskyddsanalysen har reviderats under året och ska fastställas tillsammans med säkerhetsplanen av Regiondirektören under våren 2022.

Övning och utbildning är ett område som av naturliga skäl har fått stå tillbaka under 2021.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING/BAKGRUND	2
1 2021	5
2 COVID-19-PANDEMIN.....	6
2.1 Vaccination covid-19	7
3 SYSTEMATISKT RISKHANTERINGS- OCH SÄKERHETSARBETE.....	7
3.1 Regionalt säkerhetsråd	7
3.2 Hot och våld	8
3.3 Vaktorganisation.....	8
3.4 Systematiskt brandskyddsarbete (SBA).....	9
3.5 Konsekvensbaserade vädervarningar	9
4 RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSER	9
4.1 Sammanfattning av arbete och prioriterade åtgärder	10
4.2 Projektet Robusta hälsocentraler	11
4.3 Avbrottsplanering	11
4.4 Vattenförsörjning	12
4.5 Klimatanpassning	12
5 KRIS- OCH KATASTROFMEDICINSK BEREDSKAPSPLANERING	12
5.1 Regionalt krisledningsråd	12
5.2 Lokala kriskommittéer	13
5.3 Hälsoval.....	13
6 CIVILT FÖRSVAR.....	13
6.1.1 Försörjningsberedskap.....	14
7 TJÄNSTEMAN I BEREDSKAP (TIB) OCH SÄRSKILD SJUKVÅRDSLEDNING	14
7.1 Inträffade händelser	15
8 KRISLEDNINGSNÄMND	15

9	SÄKERHETSSKYDD	16
9.1	Signalskydd	16
10	RAKEL	16
11	ÖVNING OCH UTBILDNING.....	17
12	SAMVERKAN	17
13	PLANERING INFÖR 2022	18

1 2021

Planerade åtgärder för 2021 var bl.a. att:

- fördjupa planering för civilt försvar i hälso- och sjukvården
- revidera säkerhetsskyddsanalys och fortsätta arbetet med att stärka säkerhetsskyddet
- utveckla arbetssätt i regionens särskilda sjukvårdsledning genom att t.ex. införa analysfunktion, och färdigställa rutiner för sambandsfunktion Rakel i särskild sjukvårdsledning
- slutföra översyn av vaktorganisation
- fortsätta och avsluta projektet Robusta hälsocentraler
- utveckla arbetet med kontinuitetshantering
- genomföra SCADA analys
- genomföra PDV-utbildning och påbörja planering för övning
- genomföra åtgärder som framkommit efter förmågeanalys terrorhändelse
- genomföra uppdrag om försörjningsberedskap/lagerhållning
- tillsammans med räddningstjänsten göra översyn och planera för åtgärd avseende skadeplatstält och katastrofmedicinsk utrustning i länet
- göra översyn av sjukvårdsgrupper i primärvården avseende uppdrag, organisation och skyddsutrustning
- bistå ambulanssjukvården och akutmottagningen med att införskaffa godkänd skyddsutrustning för farliga ämnen (CBRNE)
- påbörja planering inför O-ringen 2022
- delta i länsstyrelsens arbete med handlingsplan för klimatanpassning för Jämtlands län åren 2020–2022.
- genomföra katastrofmedicinsk kurs
- genomföra prehospital sjukvårdsledning
- genomföra kursen särskild sjukvårdsledning
- införa konsekvensbaserade vädervarningar
- genomföra samverkansövning stab Åre/Östersund Airport
- genomföra introduktionsutbildning i hur en särskild händelse blåljus leds och hanteras för nya sjukvårdsledare, medicinskt ansvariga och tjänsteman i beredskap

Mycket har ställts på ända även detta år och 2021 kommer, som 2020, för alltid att vara de år som förknippas med Covid-19-pandemin. En rad prioriterade arbeten och aktiviteter var planerade inom krisberedskap och säkerhet. Det fanns en förhoppning om att pandemin skulle avklinga under året och möjligheten att dra lärdomar från hanteringen av pandemin skulle kunna påbörjas. Tyvärr blev så inte fallet vilket inneburit att vissa planerade aktiviteter inom krisberedskap och säkerhet har fått skjutas på framtiden. Dock har ändå ett antal större aktiviteter kunna genomförts t ex avslut av projektet Robusta HC, avbrottsplanering och genomförande av utbildning i pågående dödligt våld (PDV). Gällande den fördjupade planeringen för civilt försvar i hälso- och sjukvården, har naturligtvis inte allt arbete kunnat genomföras enligt plan, men mycket av de erfarenheter och prioriteringar som gjorts under pandemin kommer att kunna tas tillvara i det fortsatta arbetet.

2 Covid-19-pandemin

Även under 2021 har pandemin påverkat regionen i varierande grad under året. Regionen gick in året i förstärkningsläge för att först i slutet av juni gå ner stabsläge. Från första september rådde normalläge. Under hösten var trycket på regionen lägre för att öka i november och 24/11 togs beslut om stabsläge igen. Strukturen för ledning och styrning sattes under 2020 vilket innebar underlättade arbetet i ledningarna under 2021.

Tillgången på skyddsutrustning har varit förhållandevis god under året. Dispensen för icke-CE-märkt skyddsutrustning och skyddsmask 90 förlängdes och kom att gälla under hela 2021. Allteftersom vaccinationerna mot covid-19 tog fart ökade förbrukningen av skyddsutrustning men på en kontrollerbar nivå. Under hösten påbörjades processen med att samla in och återbörda skyddsmask 90 till Försvarsmakten.

Samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer har varit ett viktigt inslag under pandemin. Struktur för samverkan som byggdes upp under 2020 både i länet och mot nationella myndigheter fortsatte att fungera bra.

Utvärdering av krisledningsorganisationen som påbörjades 2020 avslutades 2021. Den visade på att regionens samlade krisledningsorganisation varit välfungerande och att krisledningarna hade lyckats utföra sitt uppdrag och utgjort ett gott stöd till de verksamheter de var till för att stötta. Strukturer kring ledning, prioritering, kommunikation och beslutsfattande har i stort fungerat väl. En tydlig framgångsfaktor var regionens storlek. Deltagarna upplevde regionen som "lagom stor" sett till antalet anställda inom framför allt hälso- och sjukvården. Många ur krisledningsgrupperna kände varandra sedan tidigare, likväl som man kände andra medarbetare inom regionen. Det underlättade kontakten med varandra i krisledningsarbetet. Ett gott samverkans klimat både internt i organisationen samt med externa organisationer har upplevts, även om byråkratin stundtals upplevts som hård.

Utvärdering visade också på en del förbättringsområden och åtgärder inför kommande planering av krisledningsarbete.

- Mer utbildning i krisledning och stabsmetodik behövs för alla som kan komma att ingå i en krisledning
- Upprätta krisplaner för samtliga verksamheter som kan bli aktuella för att agera i en krissituation
- Se över och identifiera områden där regionens uthållighet över tid är särskilt viktiga t.ex. personalförsörjning, kompetensförsörjning och utrustning
- Involvera och samöva samtliga krisledningsgrupper, RKL, SSL och RU
- Se över, identifiera och planera för personal och kompetensförsörjning över tid
- Lagerhållning, vad skall finnas i lager och i vilken omfattning?

Resultatet av utvärderingen har bl.a. delgivits Regionledningen, Krisledningsnämnden samt Regionala krisledningsrådet.

2.1 Vaccination covid-19

Planering inför vaccination av covid-19 inleddes hösten 2020. Arbetet bedömdes bli så omfattande och komplext att regiondirektören tog beslut om att inrätta en särskild ledning för vaccination av Covid -19 (SLV). Arbetet i särskilda ledningen startade 11 december 2020 och avslutades 1 december 2021 då uppdraget för vaccinationer överfördes som normal verksamhet till primärvården.

För att klara uppdraget tillsattes ett flertal funktioner i staben som bemannades av personer med rätt kompetens. En organisation byggdes upp och all vaccinationsverksamhet har bedrivits i egen regi. Det fanns behov av att bygga upp ett bokningssystem för bokningar både digitalt och via telefon och att göra nya tekniska lösningar i journalsystemet för att effektivisera dokumentationen. Utförandet av vaccinationerna krävde att antal nya lokaler runt om i länet, anställningar av vaccinatörer och kringpersonal samt tillgång till vaccin- och injektionsmaterial. Logistiken för fördelning och transporter av de olika vaccinerna har varit komplex på grund av avstånd, kort hållbarhet på vacciner och osäkerhet i leveranser. Behovet av kommunikation och information till medborgare har varit extremt stort.

Uppdraget fullföljdes enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och vaccinations-täckningen har varit hög.

3 Systematiskt riskhanterings- och säkerhetsarbete

3.1 Regionalt säkerhetsråd

Syftet med säkerhetsrådet är att kunna arbeta med risker och säkerhetsfrågor i ett brett perspektiv. Fyra möten har kunnat genomföras under året. Återkommande frågor är uppföljning och analys av större säkerhetsrelaterade händelser samt risker, riskhantering, risk- och sårbarhetsanalyser, säkerhetsskydd och civilt försvar. Rådet är också referensgrupp för projektet Robust Hälsocentral och arbetet med avbrottsplanering. En förstudie om riskhantering är genomförd och beslut är taget av regionledningen att arbetet med regionens riskhanteringsprocess ska bedrivas i projektform kommande år. Klimatanpassning har varit en ny stående punkt för rådet. Representerade funktionsområden i rådet presenteras i "Riskcirkeln" nedan.

3.2 Hot och våld

Ingen uppföljning av statistik avseende hot och våld är gjord för 2021. Jämfört med tidigare år så är upplevelsen att antalet ärenden kring hot och våld har minskat. Vaktbemanningen har utökats under året vilket kan ha haft en positivt förebyggande inverkan. Pandemin har också inneburit färre besökare. Både inre och yttre skalskydd har stärkts och en begränsning avseende tillträde till vårdverksamheter har skett.

Den problematik som funnits med missbrukare vid sjukhuset har förbättrats, men det finns fortsatt en problematik med drogrelaterade händelser både på sjukhuset och i primärvården som i en del fall också renderat i hot och våld händelser. En bidragande orsak bedöms vara LARO-verksamheten och till viss del sprutbytesverksamheten. Avsaknaden av TNE har också varit märkbar under 2021. Under året har ansvariga för nämnda verksamheter tillsammans med säkerhetssamordnare fortsatt arbeta förebyggande för att skapa en trygg miljö för patienter, personal och besökare och kommer att fortsätta under 2022.

Det är viktigt att det finns en nolltolerans mot hot och våld och att avvikelser rapporteras samt följs upp. De verksamheter som normalt har flest händelser med hot och våld är akutmottagningen och psykiatrin. Utbildning inom hot och våld har skett vid ett par tillfällen i olika verksamheter både inom specialistvården och primärvården. Det är viktigt att verksamheterna utarbetar rutiner gällande hot och våld utifrån de regionövergripande riktlinjer som finns.

Hot och våld är också en fråga som är viktig att arbeta vidare med för regionens förtroendevalda. Dialog har skett med Regionfullmäktiges presidium kring dessa frågor och den behöver fortsätta under kommande år, inte minst inför valet 2022.

Ett uppdrag från Regionstyrelsen avseende hot och hat påbörjades våren 2021 och beräknas färdigställas våren 2022.

3.3 Vaktorganisation

Den 1 maj 2021 togs den nya vaktorganisationen i bruk efter översynen som genomfördes under 2020. Regionen har en egen organisation med ordningsvakter, vilka har sin anställning inom fastighet men funktionsleds av regionens säkerhetssamordnare vad avser säkerhetstjänst och i vissa fall av Polismyndigheten. Ett avtal med externt vaktbolag har också slutits.

Vakternas uppgift i stort är att svara för ordningshållande och säkerhet samt ge bistånd till verksamheterna i vid mening, såväl dag- som nattetid. De utför rutinmässigt ronderingar av regionens lokaler och parkeringsövervakning av besöks- och personalparkeringar. Vid behov vidtas åtgärder vid inbrotts-, överfalls- och brandlarm. Det finns ett behov av ordningsvakter i de flesta vårdverksamheterna, störst behov bedöms finnas inom psykiatrin samt på akutmottagningen. Hot- och våldssituationer uppfattas ha ökat över tid vilket ger en otrygghetskänsla hos vårdpersonal. Vaktgruppen själva tycker att den viktigaste arbetsinsatsen är att finnas synlig och tillgänglig på sjukhuset, både i förebyggande syfte och vid olika hotsituationer för personal och patienter. Sammantagen bedömning vid översynen var att det finns behov av ökad tillgänglighet av ordningsvakt. För att uppnå en ökad fysisk säkerhet och allmän ordning föreslogs därför en utökning av vaktstyrkan. Vidare föreslogs att

Interna säkerhetsmöten med Psykiatrin påbörjat hösten 2021 och kommer att återupptas på AKM 2022.

3.4 Systematiskt brandskyddsarbete (SBA)

Det systematiska brandskyddsarbetet har blivit eftersatt under pandemin. De utbildningar som genomförs hos räddningstjänsten har samtliga utbildningstillfällen ställts in på grund av pandemin. Ett fåtal utbildningar har genomförts på plats i verksamheterna, men även här har det kunnat ske ytterst sparsamt på grund av samma anledning. Det är ett prioriterat område att stärka upp under kommande år, särskilt inom vårdverksamheterna. Parallellt har också riskerna inom brandskyddet ökat under pandemin till följd av tillfälliga ombyggnationer och lokaler samt omflyttning av personal samt att mängden brandfarliga vätskor som förvaras har också ökat. Förhoppningsvis kommer de externa utbildningarna igång igen våren 2022. Om det inte är möjligt behöver utbildning ske på annat sätt.

En flytt av SBA-mallen från Centuri till Stratsys har påbörjats under 2021 innebärande bl.a. att SBA-mallen omvandlas till en riktlinje.

3.5 Konsekvensbaserade vädervarningar

Inför SMHI:s införande av det nya vädervarningssystemet ”Konsekvensbaserade vädervarningar” har workshops genomförts med verksamhetsföreträdare från bl.a. område Service och Kollektivtrafiken. Syftet med workshoparna var att frambringa eventuella konsekvenser i samband med olika vädertyper för att skapa underlag för framtagande av reservrutiner för verksamheten samt åtgärdskort för Regionens TiB i samband med konsekvensredovisningar vid regionala samverkansmöten. Den 26 oktober driftsattes konsekvensbaserade vädervarningar arbete pågår med att utvärdera händelser och revidera rutiner i samverkan med bl.a. Länsstyrelsen.

4 Risk- och sårbarhetsanalyser

Enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska regionen genom risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) minska sårbarheter i verksamheter och öka förmågan att hantera kriser i fredstid samt skapa grundläggande förmåga till civilt försvar. Arbetet har pågått löpande sedan 2007 och planeras och följs upp årligen samt i slutet av varje mandatperiod. Resultatet av RSA är ett viktigt underlag för att planera och arbeta vidare med att stärka krisberedskapen i regionen och skapa robusthet i samhällsviktiga verksamhet. Årlig rapportering skedde planenligt till Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Socialstyrelsen hösten 2021.

Innevarande mandatperiod har gråzon varit i fokus för regionens arbete med RSA. Med gråzonsproblematik avses ett tillstånd där hela eller delar av Sverige har störningar och bortfall av samhällsviktiga system som till exempel IT, telefoni, Rakel m.m. som ej går att avgöra orsak till. Störningarna kan i sin tur påverka den infrastruktur som regionen är beroende av för t.ex. vatten- och elförsörjning.

På grund av pandemin och de begränsade möjligheterna att genomföra övningar med befattningshavare samlade fysiskt har delar av tidigare planering skjutits på framtiden. Därför har också beslut fattats att området gråzonsproblematik fortsatt ska vara inriktningen för RSA-arbetet kommande mandatperiod.

Gråzonsproblematik är nära sammankopplat till arbetet med säkerhetsskydd och civilt försvar. En viktig skillnad är att gråzonsproblematiken utspelar sig i fredstid d.v.s. Sverige befinner sig inte i höjd beredskap. Utmärkande för problematiken är också att det råder osäkerhet huruvida störningarna är avsiktligt orsakade eller om det rör sig om olyckor. En planerad analys/övning fick skjutas fram från 2020 p.g.a. pandemin och kommer i stället att genomföras 2022.

4.1 Sammanfattning av arbete och prioriterade åtgärder

Ett antal större scenariobaserade analyser har genomförts sedan 2007, ur varje analys utfaller en mängd åtgärdsförslag som värderas och prioriteras utifrån bedömd effekt och kostnad. Andra analyser (t ex säkerhetsskyddsanalys, förmågeanalys för terrorhändelse), övningar och erfarenheter från inträffade händelser har också bidragit till åtgärdsförslag.

Det finns ett antal åtgärder som sedan tidigare är beslutade som prioriterade och där arbete pågår:

- Vattenförsörjning sjukhus
- Robusta hälsocentraler
- Avbrottsplanering
- Försörjningsberedskap
- Uthållighet krisledning
- Åtgärder inom sektionering och skalskydd
- Klimatanpassning

I slutet av 2020 sammanställdes alla åtgärdsförslag i en s.k. syntes. De åtgärdsförslag som återkommer från analyser och händelser, och som beräknas ge effekt för att motstå olika typer av händelser, har prioriterats. Samtliga åtgärder syftar till att stärka regionens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och att kunna stå emot olika sorters störningar. För att inrikta arbetet 2021 och framåt har förslag till prioritering av åtgärdsplanering sammanställts och beslutats av regiondirektören. Årlig översyn ska göras av åtgärdsförslagen så att nytillkomna analyser, övningar och erfarenheter från händelser tas tillvara. Därigenom skapas ett systematiskt arbete för robusthetshöjande åtgärder i regionen.

Åtgärderna är indelade i tre olika prioritetsnivåer:

Prioritet 1

Utveckla åtgärds kort TiB för väderhändelser och Pågående dödligt våld (PDV) händelser, utveckla förmåga att skapa, kommunicera och dela lägesbilder, utveckla kompetens och säkerställa resurser inom GIS (geografiskt informationssystem) samt att stärka kompetens och utarbeta arbetssätt för att kunna beakta klimatrisker i regionens planering och drift av fastigheter.

Prioritet 2

Öka robusthet och beredskapskrav i avtal. Åtgärder inom farliga ämnen (CBRN/RSF), planering för alternativ tillverkning av mat, planering inför stora evenemang och att utveckla klimatanpassningsarbetet (t ex ansvarig klimatanpassning).

Prioritet 3

Övning med stort skadefall, öka förmågan inom kommunikation kopplat till höjd beredskap och desinformation. Skapa uthållighet i vårdverksamhet. Öka samarbete och användande av frivilliga organisationer.

4.2 Projektet Robusta hälsocentraler

Redan under 2015 påbörjades ett arbete, benämnt Trygghetscentraler, med kartläggning av robusthet på olika hälsocentraler. Ett omtag gjordes hösten 2020 då arbetet startades upp på nytt i projektform. En slutrapport för projektet lämnades i september 2021. Syftet med projektet var att ta fram åtgärdsförslag som säkerställer att hälsocentraler och primärvården ska ha en förmåga att möta behovet av sjukvård såväl i vardag som när samhället utsätts för allvarliga påfrestningar av olika svårighetsgrad.

Deltagare i projektet har varit personer som arbetar med fastighetsdrift, försörjnings- och krisberedskapsfrågor i regionen. En viktig del för att få en heltäckande bild av robusthet har varit inhämtning av information från kommunerna och Försvarmakten.

Projekt rapporten föreslår att alla hälsocentraler inte behöver ha samma nivå på robusthet utan kan indelas i tre olika nivåer med olika uppdrag vid kriser och samhällsstörningar. Kopplat till varje nivå finns åtgärdsförslag och krav på fastighetsteknisk robusthet, försörjningsberedskap samt krishanteringsförmåga. Projektet har även tagit fram förslag på vilka hälsocentraler som ska ha en högre nivå av robusthet. Enheten för krisberedskap har utifrån beslut av styrgruppen för projektet anställt en resurs som ska arbeta för ökad robusthet i primärvården med start 2022. För det fortsatta arbetet med åtgärdsförslagen finns behov av beslut av Regionstyrelsen om regionens hälsocentraler kan ha olika uppdrag vid kriser, alltså en indelning i olika nivåer.

4.3 Avbrottsplanering

Nuvarande arbete med kontinuitetsplanering, avbrottsplanering, startade med IT- och telefonisystem under hösten 2019. Under 2020 togs det fram en riktlinje och en rutin för avbrottsplanering. Arbetet med avbrottsplanering ska, enligt rutinen, utöver IT-system även innefatta el, vatten och personal. Arbetet med att ta fram centrala reservrutiner, reservrutiner som berör många verksamheter, planerades att start i början av 2021 men fick skjutas fram till senhösten p g a vaccinationsarbetet.

Fokus under hösten 2021 har varit att arbeta tillsammans med serviceverksamheterna telefoni och fastighet för att ta fram underlag till centrala reservrutiner för avbrott i sökarsystemet och telefonväxeln. För att utifrån underlagen ta fram centrala reservrutiner krävs medverkan av bl. a vårdverksamheterna. För att säkerställa att resurser skulle avsättas från de efterfrågade verksamheterna togs beslut i december av Regiondirektör att arbetet skulle prioriteras och efterfrågade resurser avsättas och arbetet starta upp i början av 2022.

4.4 Vattenförsörjning

En identifierad sårbarhet är vattenförsörjningen för Östersunds sjukhus. 2008 påtalades i arbetet med RSA att frånvaro av reservvatten för sjukhuset är en risk som kan föranleda extraordinär händelse. Sedan 2010 har det pågått en dialog mellan regionen och Östersunds kommun om reservvattenförsörjning för sjukhuset. Hösten 2019 hemställde regionen till MSB om stöd för bedömning, rådgivning och utredning skrevs. Regionen fick ett positivt svar på hemställan och hösten 2020 startade samarbetet mellan regionen, MSB och Östersunds kommun. Arbetet inriktades mot två delar: framtagande av förslag till robustare nödvattenlösning samt framtagande av förslag på reservvattenlösning. Våren 2021 presenterade MSB ett förslag på robustare nödvattenlösning för regiondirektören samt Östersunds kommun. Hösten 2021 uppdrog regiondirektören till fastighetschefen att genomföra en projektering och kalkylering enligt MSB's framlagda förslag på robustare nödvattenlösning.

4.5 Klimatanpassning

Inriktningen i risk- och sårbarhetsanalysarbetet under föregående mandatperiod var klimatförändringar. Analysen visar tydligt att regionen framåt behöver arbeta med klimatanpassning. Åtgärdsförslagen från genomförd analys har värderats och prioriterats under 2020. Klimatanpassning är ett relativt nytt område för regionen att arbeta med och spannar över flera verksamhetsområden.

Regionstyrelsen beslutade i november 2019 att regionen ska delta i arbetet med den länsgemensamma handlingsplanen för klimatanpassning. I regionen fanns då ingen samordningsfunktion, struktur eller styrning avseende klimatanpassningsarbetet för regionens verksamheter. Under året har arbetet samordnats av krisberedskap och inriktats på att hitta struktur, arbetsformer och resursplanera arbetet. Beredskapschef och fastighetschef har deltagit i det gemensamma arbetet med Länsstyrelsen. De åtaganden som regionen har i den gemensamma handlingsplanen för länet har uppfyllts.

Arbetet, som är i sin linda, samordnas internt i regionens säkerhetsråd där deltagande funktioner till stor del motsvarar de som behövs för planering och utveckling av klimatanpassningsarbetet. I slutet av året flyttades regionens samordnare för miljö- och klimatrådet från regional utveckling till regionstaben och krisberedskap, säkerhet och miljö. Flytten medgav ett utrymme på 10 % av en heltid för arbete med klimatanpassning vilket skede.

5 Kris- och katastrofmedicinsk beredskapsplanering

5.1 Regionalt krisledningsråd

På detta forum deltar samma personer som vid särskilda händelser bemannar regional särskild sjukvårdsledning. Stående frågor är t.ex. uppföljning av inträffade händelser, övning och utbildning samt bemanning, arbetsrutiner och planering av den särskilda

sjukvårdsledningen. Under 2021 har fyra möten hållits. Coronahanteringen har naturligtvis varit ett stående inslag, men även uppföljning av andra inträffade händelser. Nya personer har introducerats för att kunna ingå i den särskilda sjukvårdsledningen. En planering genomfördes under året för att ”coronanpassa” både ledningsarbete och operativt arbete om en olycka med större skadeutfall skulle behöva hanteras. Specialistvårdens kris- och katastrofmedicinska plan reviderades bl.a. utifrån dessa aspekter.

5.2 Lokala kriskommittéer

Endast Bräcke och Ragunda har genomfört lokal kriskommitté under året. Forumet kriskommitté är en bra möjlighet för att kunna arbeta förebyggande och diskutera frågor inom krisberedskap och säkerhet. Det finns heller inget annat forum i primärvården där dessa frågor lyfts kontinuerligt. Exempel på innehåll från de kriskommittéer som har genomförts är frågor om hot och våld, larm, risk- och sårbarhetsanalyser, inträffade händelser och lärdomar utifrån dessa t.ex. elavbrott samt hur det påverkar verksamheten.

Bedömningen är att krisberedskap och säkerhet fortsatt är ett eftersatt område i primärvården samtidigt som primärvården har en betydelsefull roll för regionens beredskap och krishanteringsförmåga. Det blir viktigt framöver att involvera primärvården i arbetet med både krisberedskap och civilt försvar. Projektet Robusta hälsocentraler kommer att belysa vilken förmåga primärvården behöver ha i olika beredskapsfrågor (t.ex. avseende sjukvårdsgrupper).

5.3 Hälsoval

Enligt den uppdragsspecifikation som gäller för Hälsoval i Jämtlands län framgår att årlig uppföljning av krisberedskap och säkerhet ska genomföras i dialog mellan vårdgivaren och Krisberedskap. I hälsovalet är alla hälsocentraler skyldiga att följa den regionala kris- och katastrofmedicinska beredskapsplanen. Ingen sådan uppföljning har kunnat prioriterats för 2021.

6 Civilt försvar

Arbete med civilt försvar ska bygga på krisberedskapen. Det är svårt att göra en exakt gränsdragning i planerings- och förebyggande arbete mellan krisberedskap och civilt försvar. Arbetet sker därför också samordnat i regionen.

Det hittills genomförda arbetet avseende civilt försvar i hälso- och sjukvården har till stor del genomförts med koppling till förmågehöjning av traumavårdskedjan. Ett led i detta har varit att kartlägga de kritiska stödfunktioner som traumavårdskedjan är beroende av. Inför 2021 var ambitionen i enlighet med det statliga uppdrag som regionen har att fördjupa planeringen för civilt försvar i hälso- och sjukvårdens verksamheter. Det innebär bl.a. att ta fram en plan för höjd beredskap för specialist- och primärvården. Detta har tyvärr inte varit möjligt, men en stor del av det arbete och prioriteringar som gjorts i samband med hälso- och sjukvårdens omställning med anledning av pandemin bär likhet med den planering som behöver göras för höjd beredskap. Allt sådant arbete är därför tillvarataget för att kunna analyseras noggrannare under 2022.

En rutin och ett arbetssätt för att masskadetriage d.v.s. sortera och prioritera, ett större antal skadade togs fram 2020. Rutinen kommunicerades med berörda och inlagd i regionens kris- och katastrofmedicinska beredskapsplan för specialistvården. 2021 var planen att rutinen skulle testas genom övning med deltagare från kirurgen, anestesi och akutmottagningen. Dock satte pandemin stopp för detta och planen är att genomföra ett test våren 2022.

6.1.1 Försörjningsberedskap

Betydelsen av försörjningsberedskap har aktualiserats genom planeringen för civilt försvar och av händelser i närtid t ex bristen i sjukvårdsmaterialförsörjning hösten 2019 som uppstod i ett antal regioner. Covid-19 pandemin har definitivt belyst och påvisat behovet av en stärkt försörjningsberedskap och att den lagerhållning som funnits i flera regioner inte varit tillräcklig.

Regiondirektören fick hösten 2019 i uppdrag att utreda vilken lagerhållning och krav på uthållighet regionen ska ha för sin samhällsviktiga verksamhet för att klara avbrott i leveranser och omfattande samhällsstörningar. 2020 genomförde krisberedskap uppdraget, som benämns försörjningsberedskap, och omfattade sjukvårdsmaterial, läkemedel och infusioner, blodprodukter, drivmedel, livsmedel och textilier. Återredovisning av arbetet skedde till Regionstyrelsen under hösten 2020, beslut togs i enlighet med de förslag som utarbetats.

Försörjningsberedskapen under 2021 har kretsat mest kring försörjning av skyddsutrustning och artiklar för massvaccination mot covid-19. Tillgången till dessa artiklar var bättre 2021 än föregående år.

Ett arbete med att informera om Regionstyrelsen beslut om 14 dagars säkerhetslager för sjukvårdsartiklar påbörjades under 2021. Centralförrådet hade redan ca 14 dagars säkerhetslager för de flesta artiklar vilket innebar att arbetet koncentrerades mot verksamheter som beställer artiklar själva direkt från leverantörer och som inte finns på lager i centralförrådet. Kontakt togs med centraloperation och sterilcentralen. Ett samarbete hann precis starta upp innan pandemin slog till igen och arbetet fick avbrytas. Planen är att starta upp arbete igen under 2022.

7 Tjänsteman i beredskap (TiB) och Särskild sjukvårdsledning

Tjänsteman i beredskap bemannas dygnets alla timmar och årets alla dagar. Beredskapen har under 2021 fördelats på sju/åtta personer. Förutom att vara larmmottagare är TiB:s viktigaste uppgift att ta beslut om särskild händelse föreligger och aktivera regional särskild sjukvårdsledning.

Då regionen endast har ett sjukhus har sedan flera år en sammanslagning genomförts av den lokala särskilda sjukvårdsledningen för sjukhuset och den särskilda sjukvårdsledningen på regional nivå. Psykosocial katastrofledning (PKL) är en del av den regionala särskilda sjukvårdsledningen. Den planerade krisledningsorganisationen har som tidigare nämnts inte

använts för att hantera Coronapandemin, men har varit beredda på att hantera andra inträffade händelser.

7.1 Inträffade händelser

TiB har haft 155 ärenden att hantera under året, vilket är en kraftig minskning jämfört med 2020. Detta kan till största del förklaras av minskad aktivitet gällande ärenden relaterade till pandemin. Vid nio tillfällen under året har TiB fattat beslut om särskild händelse och inrättat regional särskild sjukvårdsledning. Vid två av dessa tillfällen har anestesibakjouren höjt beredskapsläget för sjukhuset.

När	Händelse	Beredskapsnivå
20–25 januari	Vädervarning snö och vind	Stabsläge RSSL
16–21 juni	Vårdplatsbrist kirurgen	Stabsläge RSSL
1 september	Driftstörning Citrix	Förstärkningsläge RSSL
10 oktober	Driftstörning Citrix	Förstärkningsläge RSSL
14 oktober	Misstänkt pulverbrev	Stabsläge sjukhuset, Förstärkningsläge RSSL
26 november	Brand flerfam.hus Ånge	Stabsläge sjukhuset, Förstärkningsläge RSSL
27–29 november	Driftstörning Citrix	Förstärkningsläge RSSL
11 december	Explosion flerfamiljshus	Stabsläge RSSL
15 december	Driftstörning Citrix	Stabsläge RSSL

Utöver det har också beredskapshöjning skett med anledning av Covid-19.

8 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden har haft fyra ordinarie möten under året. Dessa ordinarie möten har skett via möjlighet till distansuppkoppling och stående punkter på agendan har varit:

- Lägesbild Corona
- Cyberhot
- Inträffade händelser
- Risk- och sårbarhetsanalysarbetet (LEH)
- Civilt försvar

Ingen övning har kunnat genomföras för nämndens ledamöter

Utöver det har Krisledningsnämnden regelbundet träffats för information kring lägesutveckling och pandemihantering.

9 Säkerhetsskydd

Den övergripande säkerhetsskyddsanalysen har reviderats under året och ska fastställas tillsammans med säkerhetsplanen av Regiondirektören under våren 2022. 1/12 trädde nya ändringar till säkerhetsskyddslagen i kraft och för regionens del innebär detta mer styrningar och krav på upprättandet av säkerhetsskyddsavtal, Länsstyrelsens del som tillsynsmyndighet samt säkerhetsskyddschefens roll i egen organisation.

Arbete enligt handlingsplanen SCADA har påbörjats och ansvariga för respektive del rapporterar till Regionala Säkerhetsrådet.

Ett nytt avtal för IT- driftsleverans har ställt kravet på ett säkerhetsskyddsavtal, vilket togs fram och skrevs på under året.

En dokumentshanteringsplan avseende säkerhetsskydd är under framtagande och beräknas bli klar och fastställas våren 2022.

Ett länsövergripande Nätverk kopplat till säkerhetsskydd i Länsstyrelsens försorg startades upp 2021 och under 2022 kommer det att startas upp ett nationellt nätverk i SKR` s försorg.

9.1 Signalskydd

Signalskydd används för att skydda information som omfattas av sekretess eller annan information med högt skyddsbehov och kan ses som en del av säkerhetsskyddet. En signal-skyddsorganisation och system för säkra kommunikationer är etablerad inom regionen, vilket medför ökad robusthet och förmåga att skydda särskilt skyddsvärd information som behöver delas mellan organisationer. Under 2021 har signalskyddsarbetet till största del handlat om löpande förvaltningsarbete.

Området växer nationellt och fler organisationer inför signalskydd i egen verksamhet vilket ökar den nationella förmågan.

10 Rakel

Krisberedskap ansvarar för förvaltningen av kommunikationssystemet Rakel i regionen. Förvaltningsgruppen har också deltagare från ambulanssjukvården och de träffas regelbundet i förvaltningsmöten, men utgör också "första linjen helpdesk" för samtliga rakelanvändare i regionen, vilket medför akuta arbeten och hantering av olika typer av ärenden. Felkällor i rakelsystemet kan vara många och felsökning medför ofta kontakter med andra t.ex. SOS Alarm, MSB och leverantör.

Under 2021 har inga större utvecklingsarbeten varit i fokus, kontinuerlig utbildning av nya användare i t ex ambulanssjukvården genomförs.

Samverkansövningar mellan norsk och svensk ambulans i Nödnett respektive svenska Rakelnätet genomförs ett antal gånger per år med hjälp av SOS Alarm.

SOS Alarms nödrutiner vid bortfall av ordinarie IT-system genomförs också ett antal gånger per år med ambulansverksamheten.

11 Övning och utbildning

Övning och utbildning är ett område som av naturliga skäl har fått stå tillbaka under 2021.

Under året har den årliga utbildningen Prehospital sjukvårdsledning genomförts för nyanställda inom ambulanssjukvården, då personal som kan komma att bli aktuell för ledningsroll på skadeplats har denna utbildning som ett grundkrav. Även den katastrofmedicinska kursen för ST läkare kunde genomföras under hösten. Den "Coronasäkrades" genom färre deltagare i en rymlig lokal. Utbildning/övning pågående dödligt våld (PDV) för ambulanssjukvård och anestesiläkare genomfördes på hösten. Katastrofmedicinsk utbildning för sjukvårdsgrupp har fått skjutas fram.

Kursen Särskild sjukvårdsledning genomfördes på hemmaplan i december av katastrofmedicinskt centrum.

En samverkansövning genomfördes på hösten av de aktörer som ingår i ETG (Emergency Training Group/ÅreÖstersund flygplats) med syftet att träna på samverkansstab under det initiala skedet av en flygräddningshändelse samt öka kunskapen om de övade aktörernas ansvar och roller.

Introduktionsutbildning i hur en särskild händelse blåljus leds och hanteras genomfördes i juni för nya sjukvårdsledare, medicinskt ansvariga och tjänsteman i beredskap.

Brandutbildning har genomförts vid 16 tillfällen under hösten.

12 Samverkan

Dagens samhällsutveckling ställer nya och större krav på effektiv hantering av samhällsstörningar när de uppstår, men även stora krav på det förebyggande och förberedande utvecklingsarbetet av beredskap. Aktörsgemensam samverkan och ledning är en förutsättning för att effektivt förebygga och hantera samhällsstörningar. För att skapa största möjliga effekt, behöver gemensam inriktning och samordning uppnås.

Länsstyrelsens har en sammanhållande roll i länet inom krisberedskap och civilt försvar utifrån det geografiska områdesansvaret, där ingår det också att *ha ett regionalt råd för krisberedskap och skydd mot olyckor och i övrigt att skapa de strukturer och relationer som behövs*. Det regionala rådet är ett organ för informationsdelning, samråd och samverkan på strategisk nivå i länet för att skapa samsyn på högsta chefsnivå inom området krisberedskap och civilt försvar. Rådet träffas en gång per år och Regiondirektören deltar.

Arbetet med nya riktlinjer för samverkan i länet avslutades under året och beslut togs om *Regionala riktlinjer för samverkan inom krisberedskap och civilt försvar i Jämtlands län*.

Det har funnits stora behov av att samverka under pandemin, både inom länet och nationellt. Regionalt har den samverkansstruktur som funnits sedan tidigare använts som grund, men det kompletterades 2020 med betydligt fler forum och skett på flera nivåer. Nationellt har i stort sett ordinarie samverkansstruktur använts för samverkan mellan regioner och Socialstyrelsen, regelbundet genomförda samverkansmöten har genomförts, vilket har fungerat väl.

13 Planering inför 2022

En del av det arbete som inte hann slutföras under 2021, behöver fortsätta 2022. Hur väl det lyckas uppfyllas, beror till stor del på när pandemin klingar av och när arbetet relaterat till det minskar i omfattning. De arbeten som är prioriterade bedöms både öka Regionens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hantera framtida kriser. Regionen kommer också för 2022 att få utökade statliga uppdrag som ska genomföras både inom krisberedskap och civilt försvar inom hälso- och sjukvården. Prioriterat inför 2022 är att:

- Utvärdera genomförda övningar och genomföra nya övningar inom ramen för Gråzon
- Färdigställa uppdraget ”ökad säkerhet” samt omsätta eventuella beslut i handling.
- Planera hur kris- och krigsledningsorganisationen ska se ut fortsatt
- Revidera den regionala kris- och katastrofmedicinska beredskapsplanen
- Revidera befintlig pandemiplan
- Genomföra utbildning och övning; katastrofmedicinska utbildningar, PDV, stabsmetodik och stabschefsutbildning, öva Gråzonsproblematik.
- Genomföra test av koncept masskadetriage.
- Implementera interaktiv brandskyddsutbildning tillsammans med praktiska moment i hela länet.
- Arbeta vidare med prioriterade åtgärder utifrån RSA
- Starta arbetet med att vidta åtgärder från projektet Robusta Hälsocentraler för ökad resilience i primärvården.
- Fortsätta arbetet med avbrottsplanering
- Genomföra åtgärder enligt handlingsplan SCADA
- Implementera beslutade åtgärder inom försörjningsberedskap
- Delta i lokala, regionala och nationella nätverk
- Delta i det fortsatta utvecklingsarbetet med riktlinjer för samverkan i länet
- Utveckla arbetet med klimatanpassning
- Fortsätta arbetet med riskhanteringsprocessen
- Fördjupa planeringen av civilt försvar